

Spørsmål til høring

Vi forventer ikke at dere svarer på alle spørsmålene. Noen av spørsmålene er i hovedsak rettet mot offentlig sektor som tilbyr data, mens andre spørsmål er rettet mot brukere av dataene (næringsliv, forskning, presse, sivilsamfunn, osv.). Dere kan svare på spørsmålene som er relevant for dere.

Høringen er åpen, og alle kan sende inn innspill. Rådet ber om at svar sendes inn ved hjelp av denne svarmalen.

Navn, enten på virksomheten du representerer, eller deg som privatperson:

Skriv her: Skatteforsk – Norwegian Centre for Tax Research

v/ Professor Annette Alstadsæter
Leder, Skatteforsk

Sigrid Klæboe Jacobsen
Programleder, Skatteforsk

Hva beskriver best deg/dere som avsender:

- ☐ Offentlig virksomhet (statlig, kommunal eller fylkeskommunal)
- ☐ Næringsliv (privat virksomhet eller bransjeorganisasjon)
- ☒ Forskning eller utdanning
- ☐ Presse eller medier
- ☐ Sivilsamfunn eller interesseorganisasjon
- ☐ Privatperson
- ☐ Annen – Beskriv gjerne her:

1. Veilederens relevans og nytteverdi

På hvilken måte kan veilederen være nyttig for offentlige virksomheter som tilgjengeliggjør data?

Skriv inn svaret deres her:

Et sentralt mål er at data skal være enkle å finne, forstå og ta i bruk. Rådet ønsker særlig innspill fra virksomheter og personer som **bruker data** fra offentlig sektor.

Dekker veilederen de behovene dere har som brukere av offentlige data? Er det viktige brukerbehov som ikke er omtalt?

Skriv inn svaret deres her:

Målet til Skatteforsk – Norwegian Centre for Tax Research er å bidra til å tette gapet mellom akademisk toppforskning og praktisk skattepolitikk. Forskningscenteret er tilknyttet Handelshøyskolen ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

Vi ønsker høringen om ny «Veileder ved tilgjengeliggjøring av data fra offentlig sektor» velkommen og takker for muligheten til å bidra.

I dette høringsinnspillet uttaler vi oss primært fra forskningens ståsted, basert på vår erfaring med å søke om tilgang til og håndtere data fra både offentlige og private aktører. Vi foreslår to endringer som vi utdyper under:

1. Veilederen bør suppleres med innhold om beslutningsansvar og dialog før det treffes en avgjørelse om datatilgang.
2. Det bør vurderes hvordan prinsippene i veilederen også kan bidra til bedre tilgang til data fra privat sektor for forskningsformål.

Vi registrerer at veilederen er foreslått som et levende dokument. Det er positivt. Skatteforsk bidrar gjerne i den videre utviklingen av veilederen.

Klargjør beslutningsansvar

Veilederen gir gode anbefalinger for selve tilgjengeliggjøringen av data, men bør også omfatte fasen der det avgjøres **om** data kan deles. Dataeier bør ha tydelige ansvarlinjer for juridiske vurderinger og beslutninger om datatilgang. Ansvaret bør ligge på et nivå med nødvendig mandat og kompetanse til å foreta konkrete og oppdaterte vurderinger – og til å håndtere risiko, fremfor at usikkerhet i praksis fører til avslag.

Vurderingene bør bygge på gjeldende regelverk, tilgjengelige teknologiske løsninger og mulige sikkerhetstiltak. Ulike vurderinger av hva som utgjør persondata, anonymiserte data og tilstrekkelige konfidensialitetstiltak understreker behovet for dette. [1, 2] Skatteforsk har tidligere, sammen med offentlige aktører, beskrevet tilsvarende utfordringer og foreslått konkrete tiltak. [3]

Legg til rette for tidlig dialog

Før en søknad avslås, bør dataeier gi søkeren mulighet til å avklare faktum, terminologi, formålet med søknaden og mulige tiltak for sikker datahåndtering. Søkeren kan også ha kunnskap om juridisk eller teknologisk utvikling som er relevant for vurderingen. Tidlig dialog kan redusere misforståelser, unødvendige avslag og lang saksbehandlingstid. Veilederen bør derfor anbefale tydelige kontaktpunkter, forventet saksbehandlingstid og rutiner for fremdrift.

Våre erfaringer som databestiller illustrerer behovet. Vi har sett at eldre juridiske vurderinger legges til grunn uten ny vurdering av regelverk, faktum eller tekniske sikkerhetsløsninger. Vi har også opplevd at forespørsler om aggregert statistikk er blitt behandlet som forespørsler om underliggende person- eller virksomhetsdata, uten mulighet til å avklare misforståelsen før avslag. Slike forhold kan både hindre datatilgang og føre til unødvendig lang saksbehandling.

Tilgang til data fra privat sektor

Samfunnsnyttig forskning har også behov for data fra privat sektor, blant annet fra finansnæringen. Kobling av offentlige og private data kan gi viktig kunnskap for politikkutvikling, offentlige tjenester og arbeidet mot økonomisk kriminalitet. Skatteforsk sin forskning viser blant annet hvordan bedre utnyttelse og deling av data fra finanssektoren kan styrke arbeidet mot skatterelatert og annen økonomisk kriminalitet. [4, 5-9]

Vi er klar over at den foreliggende veilederen gjelder data fra offentlig sektor. Vi anbefaler likevel at det vurderes om relevante prinsipper kan utvides til private dataeiere eller danne grunnlag for en tilsvarende veiledning for privat sektor. Tydelige ansvarlinjer, oppdaterte vurderinger og tidlig dialog er like relevante også her.

Skatteforsk sitt erfaringsgrunnlag

Skatteforsk har omfattende erfaring med tilgang til og sikker håndtering av sensitive data fra både offentlige og private aktører, samt lekkede datasett som stiller særlig strenge krav til etikk, konfidensialitet og datasikkerhet. [10] Vi benytter blant annet Universitetet i Oslos Tjenester for sensitive data (TSD) og har utviklet egne rutiner, sikkerhetssystemer og opplæring i samarbeid med NMBUs IT-avdeling.

Vi arbeider også systematisk med forskningsetikk og datahåndtering gjennom doktorgradsundervisning, forsknings- og høringsarbeid og deltakelse i Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora NESH. Erfaringene er dokumentert i forskningsnotater og vitenskapelige publikasjoner om blant annet

konfidensialitet, sikker datahåndtering, offentlig databruk og skillet mellom persondata og anonyme data, samt høringsinnspill. [1-3, 10, 11] Gjennom samarbeid med norske og internasjonale aktører bidrar vi også til kunnskapsdeling om skattedata, personvern og datadeling. [12, 13] Flere av våre forskningsprosjekter illustrerer samfunnsverdien av sikker tilgang til og bruk av slike data. [14, 15]

Referanser

- [1] Aliprandi, G., Delpuch, S. (2026). Use of CbCR Data: Existing Publications and Confidentiality Safeguards. Skatteforsk Note #7. [Nettlenke](#)
- [2] Henriksen, A. M., Gulbrandsen, H. P., Ulloa, H. (2025). The Difference Between Personal Data and Anonymous Data. Skatteforsk Note #5. [Nettlenke](#)
- [3] Alstadsæter, A., Ulloa, H., Aanestad, M. (2025). Fra visjon til virkelighet - Hvordan offentlig sektor kan utnytte egne data bedre. Skatteforsk Note #06. [Nettlenke](#)
- [4] Reite, E. J., Alstadsæter, A., Jacobsen, S. K., Heiene, T. (2026). Effektiv avdekking av skatterelatert økonomisk kriminalitet. Skatteforsk Note #10. [Nettlenke](#)
- [5] Alstadsæter, A., Jacobsen, S. K., Reite, E. J. (2026, 1. juni). Det hjelper ikke med mer penger uten klare mål. Dagens Næringsliv. [Nettlenke](#)
- [6] Reite, E. J., Johansson, B. L., Alstadsæter, A., Jacobsen, S. K. (2025, 27. oktober). Taushetsplikt må ikke bli taushet om kriminalitet. Dagens Næringsliv. [Nettlenke](#)
- [7] Alstadsæter, A. (2025, 25. mars). Her er fire tiltak for effektivisering av offentlig sektor. Dagens Næringsliv. [Nettlenke](#)
- [8] Alstadsæter, A. (2024, 22. oktober). Vi kan stanse systemsvindlarane - viss vi vil. Dagens Næringsliv. [Nettlenke](#)
- [9] Alstadsæter, A. (2022, 12. oktober). Innovasjon, samarbeid og nedbygging av it-siloar må til for å hindre smurfing. Dagens Næringsliv. [Nettlenke](#)
- [10] Alstadsæter, A., Collin, M., Økland, A. (2025). Safely opening Pandora's box: a guide for researchers working with leaked data. International Tax and Public Finance. [Nettlenke](#)
- [11] Jacobsen, S. K. (2026, 13. mai). Skatteforsk med gjennomslag i nytt lovforslag om datadeling. Skatteforsk, NMBU. [Nettlenke](#)
- [12] Skatteforsk. (2026, 12. mars). HMRC delegation visits Skatteforsk for seminar on wealth and capital taxation. NMBU. [Nettlenke](#)
- [13] Skatteforsk. (2025, 14. april). EU Tax Observatory Researchers Present the Atlas of the Offshore World to African Tax Officials. NMBU. [Nettlenke](#)
- [14] Jacobsen, S. K. (2026, 13. mai). Fra lekkasje til reform. Skatteforsk, NMBU. [Nettlenke](#)
- [15] Jacobsen, S. K., & Alstadsæter, A. (2026, 4. februar). Fakta har makta i utvikling av gode skattesystem. Skatteforsk, NMBU. [Nettlenke](#)

Hva kan man gjøre i offentlig sektor gjøre for å sikre at veilederen blir tatt i bruk og har en positiv effekt?

Skriv inn svaret deres her:

Rådet foreslår at veilederen erstatter Retningslinjer ved tilgjengeliggjøring av offentlige data ([lenke til regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)). Rådet mener at en veileder er mer fleksibel og enklere å holde oppdatert. Samtidig kan en veileder oppfattes som mindre forpliktende enn et rundskriv og/eller retningslinjer. Hvilke fordeler og ulemper ser dere med at det er en veileder fremfor retningslinjer?

Skriv inn svaret deres her:

2. Skillet mellom krav og anbefalinger

Veilederen skiller mellom gjeldende og kommende rettslige krav på den ene siden, og anbefalinger for god praksis på den andre siden. Rådet ønsker innspill på om denne balansen er hensiktsmessig og forståelig.

Er forskjellen på krav og anbefalinger hensiktsmessig og forståelig? Er det anbefalinger som i realiteten er krav, og i så fall, etter hvilket regelverk?

Skriv inn svaret deres her:

3. FAIR-prinsippene

Veilederen viser til de internasjonale FAIR-prinsippene. FAIR står for *Findable, Accessible, Interoperable, Reusable*. Dette er en større endring sammenlignet med de nåværende retningslinjene ved tilgjengeliggjøring av offentlige data. Rådet har selv definert ambisjonsnivåene, som en hjelp for offentlige virksomheter når de skal vurdere hvilke prinsipper de bør etterleve.

På hvilken måte har det en verdi for databrukere om offentlig sektor i større grad etterlever FAIR-prinsippene? Eventuelt hvis det ikke har verdi, hvorfor ikke? Er FAIR-prinsippene gjennomførbare og mulig å etterleve for offentlige virksomheter som deler data?

Skriv inn svaret deres her:

Er rådets ambisjonsnivåer for FAIR-prinsippene forståelig og hensiktsmessig? Bør ambisjonsnivået justeres for noen av prinsippene, og i så fall hvilke og hvordan?

Skriv inn svaret deres her:

Er oversettelsene av prinsippene forståelig, og gjengir de meningsinnholdet fra originalspråket, engelsk? Hvilken norsk oversettelse av “Findable” er mest dekkende og presis - “gjenfinnbar” eller “søkbar”? Er det andre begreper som bør vurderes?

Skriv inn svaret deres her:

4. Andre innspill

Vi ønsker også innspill som ikke dekkes av spørsmålene over. Dette kan være synspunkter på enkeltpunkter i veilederen, forhold vi ikke har spurt om, eller andre perspektiver dere mener er relevante.

Er det noe i veilederen dere ønsker å kommentere spesifikt, bruker dere gjerne overskriftene og nummereringen fra veilederen.

Skriv inn svaret deres her: